

'Dış ciro'su 275 milyon dolara ulaştı, Özbekistan ve Kazakistan yatırımları 240 milyon doları bulacak



İŞ DÜNYASINDA DİYALOG
Vahap Munyar
vahap.munyar@nobe.com.tr

O RTA Asya'daki Türkiye Cumhuriyetlere ilaç gönderme girişimlerine 1992 yılında Azerbaycan'dan başlayan Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkanı **Hasan Ulusoy**, bölgeye ilk ihracatını 1993'te gerçekleştirdiği Özbekistan'da 2000 yılında bir fırsat yakaladı.

Türkiye'de üretimi olan bir Alman ilaç firması Taşkent'te devletin ilaç fabrikasının içinde bir katı kiralamış, basit düzeyde üretim yapıyordu. Şirket Türkiye'deki fabrikasında bitmiş ve yakın ürünü götürüyor, son dokunulmaları Taşkent'te gerçekleştiriyordu.

Özbekistan Hükümeti söz konusu Alman ilaç üreticisine beklentisini açtı:

- Ülkemizde gerçek anlamda ilaç üretimi yapmanızı istiyoruz.

Şirket yönetimi şu yanıtı verdi:

- Bizim Rusya'da üretimi var. Taşkent'te mevcut olan daha öte üretim düşünmüyoruz.

Bölgeye Nobel İlaç yönetimindeki **Selçuk Tanrıverdi** ve **Numan Balki** ile sık sık giden **Hasan Ulusoy**, söz konusu Alman şirketin Taşkent'teki Özbek Genel Müdürü ile görüşti:

- Biz Taşkent'te ilaç üretimi düşünüyoruz. Makinelerinizi bize devreder misiniz?

Makineleri devraldı. Nobel İlaç standardını tutturacak yatırımı yaptı, üretime geçti. Kısa süre sonra ilgili Bakan **Hasan Ulusoy**'u bakanlığa çağırdı:

- Biliyorsunuz bakanlık ola-

rak biz size ortağız.

Hasan Ulusoy, ortaklığın söz konusu olmadığını belirtti:

- Biz şirketi değil makinele-

ri satın aldık. Dolayısıyla "Nobel Pharmsanoat"ta ortaklığınız söz konusu değil.

Özbek Bakan, ortaklığın bastırıldı:

- Şirketinizin yüzde 25 hissesini bize satın.

Bakanlık ortaklık adını aldı, ancak payı yüzde 17'yi geçemedi. 2004 yılında Özbekistan Hükümeti şu kararı aldı:

- Yüzde 25'ten daha düşük kamu payı olan şirketlerden çıkılacak.

Böylece "Nobel Pharmsanoat"ın yüzde 100'ü **Hasan Ulusoy**'a geçti. **Ulusoy**'un Yönetim Kurulu Başkanlığı yürüttüğü **Ulkar Holding** çatısı altında bulunan Nobel İlaç'ın Taşkent'teki yatırımı 60 milyon dolara ulaştı.

Ulkar Holding ve Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkanı **Hasan Ulusoy** davet etti, küçük bir grup meslektaşlarıyla Taşkent ve Almatı'daki (Kazakistan) fabrikalarına gittik. **Hasan Ulusoy**'a, Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkan Vekili **Selçuk Tanrıverdi** ve Yönetim Kurulu Üyesi **Numan Balki** ile oğlu **Yavuz Turgut Ulusoy** eşlik etti. Taşkent'teki sohbetle Nobel Pharmsanoat Genel Müdürü **Kürşat Cenk Çetin** de katıldı.

Kubilay Cenk Çetin, Özbekistan'da cironun 35 milyon dolar düzeyinde olduğunu bildirdi:

- 30 milyon dolarlık ek yatırımla işlerimizi daha da geliştireceğiz. Özbekistan ilaç pazarında 8'inci sıradayız. 5 ilacımız pazar birincisi.

Taşkent'te bir gece konaklayıp ertesi gün Almatı'ya (Kazakistan) gittik. **Hasan Ulusoy**, Özbekistan'da üretime başlamaları sonrasında Kazakistan'da karşılarına fırsatın çıktığını kaydetti:

15 yıldır net ihracatçıyız dünyada saniyede 8 kişinin içtiği ilacımız var

ULKAR Holding ve Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkanı **Hasan Ulusoy**, şu noktaları belirtti:

- Yaklaşık 15 yıldır net ihracatçıyız. Yani, ihracatımız ithalatımızdan fazla. İthalatımız hammadde ve makine alımından oluşuyor.

24 ülkede kendi ekiple riye pazarlama yaptıklarını belirtti:

- 50'den fazla ülkede kendi markamızla büyütüyoruz. Örneğin, dünyada saniyede 8 kişinin içtiği bir ilacımız var.

Honduras'tan Vietnam'a kadar farklı ülkelere ihracat yaptıklarını kaydetti:

- Dünyada gidebildiğimiz her ülkeye gideceğiz. Bugün dünyada 3 bine yakın ruhsatımız var.

Net ihracatçı olmalarının sağladığı gücü şöyle özetledi:

- Yurt dışında üretimle de

varlığımız ve döviz kazancımızın yüksek olması bizi kuvvetli kılıyor. Ülkemizde ilaç sanayimizin Ar-Ge, hammadde, dışa bağımlılık gibi kronikleşmiş pek çok problemine cevap verme arzumuz Nobel'i küresel bir oyuncu haline getirdi.

70'inci yılını kutlayan Nobel İlaç'ın şu yönüne işaret etti:

- Yüzde 100 yerli sermaye yapımızla, Türkiye'de kimyasal ilaç ve biyoteknoloji ilaç üzerine hammadde üretimi, Ar-Ge faaliyeti ve bitmiş ürün yetkinliğine sahip önde gelen şirket konumundayız.

Ulkar Kimya'nın ulaştığı noktaya da dikkat çekti:

- Grup şirketlerimizden **Ulkar Kimya** sayesinde Türkiye'de hammadde üretiminde ürün portföyü en geniş şirketiz.



(soldan sağa) Nobel Pharmsanoat Genel Müdürü Kürşat Çetin, Nobel İlaç Yönetim Kurulu Üyesi Numan Balki, Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Ulusoy ve Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkan Vekili Selçuk Tanrıverdi.

- O zamanki Genel Müdür, devlet fabrikasının çoğunluk hisseslerini devralmıştı. Fabrika bitki ekstratlarından oluşan üretim yapıyordu. Biz binayı devraldık, yeniledik. Sıfır makinelerle ürettiğimiz.

Selçuk Tanrıverdi araya girdi:

- Özbekistan'daki şirketi ve tesisi 4.5 yıl ben yönettim. Devleti **Kürşat Cenk Çetin**'e devredip Almatı'ya gittim. Buradaki fabrikamız 6 bin 500 metrekarelik alandan oluşuyor. Yıllık ciromuz 110 milyon doları buluyor. 10 yıldır pazarda ilk 3'teyiz alıyoruz.

Almatı'daki yatırımın parasal büyüklüğünü sorduk, yanıtladı:

- Almatı'ya bugüne kadar 75 milyon dolarlık yatırım yaptık. OSB'de 100 dönümlük yer sağladık. 75 milyon dolarlık

yatırımla daha büyük bir fabrika kuracağız.

Hasan Ulusoy, 1990 yılında Nobel'de işleri devraldığı dönemi anımsadı:

- Ben Genel Müdür olduğumda Nobel'in cirosu 5 milyon dolardı. Bugün 450 milyon dolar ciromuz var.

Cironun yüzde 60'ının yurt dışından sağlandığına vurgu yaptı:

- Türkiye'den ihracatımız 125 milyon dolar. Türkiye'deki ciromuz 175 milyon dolar düzeyinde. Yani, 450 milyon dolarlık cironun 275 milyon dolarını ihracat, Kazakistan cirosu ve Özbekistan cirosundan sağlıyoruz.

Cumhurbaşkanı **Recep Tayyip Erdoğan**'ın 6 yıl önceki Özbekistan ziyaretine uzandı:

- O ziyaret sırasında Özbekistan Cumhurbaşkanı, 300'e yakın iş insanının katıldığı

toplantıda beni ayağa kaldırıp bizzat teşekkür etti.

Kazakistan'da da Cumhurbaşkanı **Nazarbayev**'in fabrikalarını ziyaret ettiğine dikkat çekti:

- Sayın Nazarbayev fabrikamızı gezdikten sonra bizi tebrik etti.

5 yıllık yatırım planlarının büyüklüğünü paylaştı:

- Önümüzdeki 5 yılda üretim, Ar-Ge, ruhsatlandırma dahil dünyada toplamda yapacağımız yatırım 400 milyon doları bulacak.

Hasan Ulusoy'un Özbekistan ve Kazakistan'a doğrudan yatırım yapmadığı günlerde Türkiye'de sektör temsilcilerinden, "Ne işin var oralarda?" diyenler oldu.

Bugün gelinen noktada, Özbekistan ve Kazakistan'da iddialı düzeyde üretim yapıyor olmak, Nobel'in fark yaratmasını sağladı.

Cironun yüzde 5'i Ar-Ge'ye harcanıyor

ULKAR Holding ve Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkanı **Hasan Ulusoy**, grubun Ar-Ge stratejisi üzerinde durdu:

- Ar-Ge stratejimizi yenilikçi formülasyonlar, etken maddeler ve ürünler geliştirmek üzerine oluşturduk. Her yıl ciromuzun yüzde 5'ini Ar-Ge faaliyetlerine ayırıyoruz.

Türkiye, Özbekistan ve Kırgızistan'da birer Ar-Ge merkezlerinin faaliyette olduğunu bildirdi:

'Nobel' adı 3 kurucudan birinin kızından geliyor

NOBEL İlaç'ı 70 yıl önce 3 sermayedar, 200 bin lira sermaye ile kurdu. Bu sermayedarlardan **Sami Bubiç** şöyle hayal kurdu:

- **Biroğlum olursa adını "Oscar" koyacağım.**

Ancak, **Bubiç** in bir kızı dünyaya geldi:

- Bu durumda kızımızın adı "Nobel" olacak.

Şirketin kuruluşu sırasında isim

konusunda kurucular oylama yaptı:

- İlk oyla şirketin adı için de **Bubiç**'in kızının adı seçildi: Nobel.

Ulusoy Ailesi, Nobel'e 1967 yılında daha ilaç deposu aşamasında ortak oldu. Zamanla üretime geçildi, hisseler adın

adım **Ulusoy** kardeşlerin oldu.

1990 yılında Nobel İlaç'ın Genel Müdürü olan **Hasan Ulusoy**, halen şirketin ve grubun yüzde 100'üne sahip durumda.

Kazakistan'da 13 milyon dolar vergi ödüyörüz

NOBEL İlaç'ın Yönetim Kurulu Başkanvekili ve Almatı'daki Nobel AFF'nin Genel Müdürü **Selçuk Tanrıverdi**, ülkedeki konumlarını şöyle özetledi:

► **Nobel AFF**, 104 moleküle dayalı 300'e yakın ilaç üretiyor.

► Almatı'da Roche ve Abbott için de üretim yapıyoruz. Abbott ile 140 yıldır, Roche ile de 8 yıldır çalışıyoruz. Roche'nin en çok bilinen iki ürünü Kazakistan'da biz üretiyoruz.

► Kazakistan'dan Özbekistan, Kırgızistan, Moğolistan ve Moldova'ya ihracatımız var. Yeni yatırımla birlikte Almatı bizim Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerine dönük üretim üssümüz olacak.

► Kazakistan'da 2023 yılında 13 milyon dolar vergi ödedik. İlaç sektöründe ülkenin vergi şampiyonuyuz.

► Kazakistan pazarında 740 ilaç firmasının ürünleri yer alıyor. Biz, üretimle bulundugumuz bu pazarda 2'nci sıradayız.

Yüksek potensli ürün için Düzce'de 40 milyon dolarlık yatırım yapıyor

ULKAR Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Hasan Ulusoy**, Düzce'de bitmek üzere olan 40 milyon dolarlık yeni tesislerine dikkat çekti:

- Orada yüksek potensli ürünler üreteceğiz.

"Yüksek potens"i açtı:

- Yani, bu tür ilaçlarda etkisi çok yüksek olan hammadde kullanılıyor.

O nedenle de çok az miktarda konuluyor ilaca. Mikrogram seviyesinde kullanım söz konusu.

Bu ürünlerin daha fazla hassasiyet gerektirdiğinin altını çizdi:

- Yeni tesiste onkolojiye dönük ilaç üretimi olacak.